

Lietuvos Respublikos
FINANSŲ MINISTERIJA

LIETUVOS STABILUMO 2020 METŲ PROGRAMA

2020 m. balandžio 29 d.

LIETUVOS STABILUMO 2020 METŲ PROGRAMA

I SKYRIUS

LIETUVOS STABILUMO 2020 METŲ PROGRAMOJE VARTOJAMOS SANTRUMPOS

2019 metų biudžeto įstatymas	Lietuvos Respublikos 2019 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas
2020 metų biudžeto įstatymas	Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas
AKR	anticiklinio kapitalo rezervas
BVP	bendrasis vidaus produktas
COVID-19	naujasis koronavirusas (COVID-19)
ECB	Europos Centrinis Bankas
EK	Europos Komisija
ERS	Ekonominės raidos scenarijus
ES	Europos Sąjunga
ESS	2010 metų Europos sąskaitų sistema
Finansų ministerija	Lietuvos Respublikos finansų ministerija
Fiskalinė institucija	Lietuvos nepriklausoma fiskalinė institucija, kurios funkcijas vykdo Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės Biudžeto politikos stebėsenos departamentas
GPM	gyventojų pajamų mokestis
INVEGA	UAB „Investicijų ir verslo garantijos“
JAV	Jungtinės Amerikos Valstijos
Konstitucinis įstatymas	Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinis įstatymas
OPEC	Naftą eksportuojančių šalių organizacija (<i>Organization of Petroleum Exporting Countries</i>)
COVID-19 planas	Ekonomikos skatinimo ir koronaviruso (COVID-19) plitimo sukeltų pasekmių mažinimo priemonių planas, kuriam pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarimo protokolu Nr. 14)
Programa	Lietuvos stabilumo 2020 metų programa
PVM	pridėtinės vertės mokestis

SAP	Stabilumo ir augimo paktas ¹
Seimas	Lietuvos Respublikos Seimas
Socialinis modelis	Lietuvos darbo santykių ir valstybinio socialinio draudimo teisinis-administracinis modelis
Struktūrinis balansas	Valdžios sektoriaus struktūrinis balanso rodiklis
SVKI	vidutinė metinė infliacija, apskaičiuota pagal su kitomis ES valstybėmis narėmis metodologiškai suderintą vartotojų kainų indeksą
TVF	Tarptautinis valiutos fondas
Vyriausybė	Lietuvos Respublikos Vyriausybė
VVP	Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybiniai popieriai

II SKYRIUS SANTRAUKA

Programoje pateiktos valdžios sektoriaus finansų projekcijos parengtos pagal du ERS, vyraujant didelio neapibrėžtumo sąlygoms. COVID-19 globalus protrūkis, sutrikdęs pasaulines tiekimo grandines, nusinešęs tūkstančius žmonių gyvybių ir pasaulio valstybes paskatinęs imtis COVID-19 plitimo užkardymo priemonių, sukelia didelį neigiamą poveikį ES ir kitų pasaulio valstybių ekonomikoms.

Dėl COVID-19 sukeltų pasekmių Lietuvos ekonomika 2020 metais trauksis, o 2021 metais tikimasi ekonomikos augimo. Ekonominio nuosmukio gylis priklausys nuo to, kaip greitai COVID-19 plitimas bus suvaldytas Lietuvoje, ES ir kitose pasaulio valstybėse, ar ilgai tęsis karantino sąlygos, kaip veiks darbo vietoms išlaikyti, privataus sektoriaus likvidumui palaikyti ir ekonomikai skatinti skirtos priemonės. Programoje numatoma, kad COVID-19 sukeltos krizės neigiamam poveikiui sušvelninti Lietuvoje taikomos priemonės reikšmingai didins valdžios sektoriaus išlaidas.

2019 metais, ketvirtus metus iš eilės, Lietuvos valdžios sektoriaus finansai buvo pertekliniai. Valdžios sektoriaus perteklius sudarė 0,3 procento BVP. Struktūrinis balansas 2019 metais sudarė –1,4 procento BVP. 2019 metais nenukrypta nuo vidutinio laikotarpio tikslo, įvertinus 2019 metais Lietuvai galiojusią SAP išlygą dėl struktūrinės pensijų reformos 0,5 procento BVP išlaidų. 2020–2021 metais valdžios sektorius bus deficitinis. Šiuo metu numatoma, kad 2020 metais, priklausomai nuo rizikos veiksnių išsipildymo, valdžios sektoriaus deficitas gali sudaryti nuo 9,1 procento BVP iki 11,4 procento BVP.

¹ 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1175/2011; 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1467/97 dėl perviršinio deficito procedūros įgyvendinimo paspartinimo ir paaiškinimo su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2011 m. lapkričio 8 d. Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1177/2011.

Lietuvos vidutinio laikotarpio tikslas nustatomas vadovaujantis SAP ir Konstituciniu įstatymu. Seimo nustatytas² 2019–2021 metų vidutinio laikotarpio tikslas – ne didesnis kaip – 1 procento BVP to meto kainomis valdžios sektoriaus struktūrinis balansas. Dėl neigiamo COVID-19 poveikio valdžios sektoriaus finansams 2020 metais nuo vidutinio laikotarpio tikslo bus nukrypta, tačiau nebus taikomos nacionalinės ir SAP fiskalinės drausmės taisyklės. Pasibaigus COVID-19 plane numatytų priemonių taikymo laikotarpiui ir sumažėjus neigiamam COVID-19 poveikiui, struktūrinis balansas turėtų pagerėti. Taip pat bus siekiama stiprinti valdžios sektoriaus finansų padėtį ir palaipsniui atkurti fiskalinius rezervus.

Numatoma, kad 2020 metais priemonių, skirtų kovai su neigiamais COVID-19 padariniais (įskaitant 5,6 procento BVP bankų skolinimo potencialo padidininimo priemones), vertė sudarys 17,1 procento BVP. Iš jų Programoje įvertintos priemonės be skolinimo potencialo padidininimo priemonių sudaro 10,6 procento BVP, o tiesiogiai valdžios sektoriaus balansą veikiančių priemonių vertė sudaro 6,8 procento BVP.

Valdžios sektoriaus skola 2019 metų pabaigoje sudarė 36,3 procento BVP ir buvo 2,4 procentinio punkto didesnė negu 2018 metais. Šiam rodikliui poveikį darė 2019 metų pabaigoje sukauptos 1,3 mlrd. eurų lėšos, skirtos euroobligacijoms 2020 metų pradžioje išpirkti. Projektuojama, kad 2020 metais skola gali sudaryti nuo 46,8 procento BVP iki 50,6 procentų BVP.

Lietuvos stabilumo programa yra Lietuvos vidutinio laikotarpio fiskalinės politikos dokumentas, įprastomis aplinkybėmis apimantis einamųjų ir trejų ateities metų laikotarpį.

Programa parengta vadovaujantis SAP reglamentais ir EK 2020 m. balandžio 6 d. ES šalims pateiktomis gairėmis dėl 2020 metų Stabilumo ir Konvergencijos programų turinio. Programa apima 2019–2021 metų laikotarpį. Programoje pateikta informacija apie du ERS ir pagal juos parengtas valdžios sektoriaus finansų projekcijas. Programa suderinta su 2020 metų Lietuvos reformų darbotvarke³.

Dėl didelio Lietuvos socialinės ir ekonominės aplinkos neapibrėžtumo ir šiuo metu neįmanomų įvertinti išorės rizikos veiksnių Lietuvos, ES ir kitų pasaulio šalių ekonomikoms, ERS ir fiskalinės projekcijos gali neišsipildyti.

2020 m. balandžio 30 d. Programa pateikiama EK ir Euro grupei.

²Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. kovo 22 d. nutarimas Nr. XIII-1058 „Dėl vidutinio laikotarpio tikslo nustatymo“.

³Lietuvos Respublikos Vyriausybė planuoja 2020 metų nacionalinę reformų darbotvarkę svarstyti 2020 metų gegužės mėnesio pradžioje.

III SKYRIUS SITUACIJOS APŽVALGA

Vyriausybė 2020 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“⁴ paskelbė valstybės lygio ekstremaliąją situaciją visoje šalyje dėl COVID-19 plitimo grėsmės. Dėl nepalankios epideminės COVID-19 situacijos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimu Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikoje paskelbimo“⁵ Lietuvos Respublikos teritorijoje yra paskelbtas karantinas ir nustatyta karantino režimo trukmė nuo 2020 m. kovo 16 d. iki gegužės 11 d. Karantino režimo trukmė gali būti pratęsta.

Siekdama užtikrinti reikiamus išteklius efektyviai sveikatos ir visuomenės apsaugos sistemų veiklai, padėti išsaugoti darbo vietas ir palaikyti gyventojų pajamų lygį, padėti verslui išsaugoti likvidumą, skatinti ekonomiką, užtikrinti valstybės išdo likvidumą, Vyriausybė sudarė COVID-19 planą⁶, kuriam įgyvendinti tuo metu numatė apie 5 mlrd. eurų, iš jų 2,5 mlrd. eurų sudarė bankų skolinimo potencialo padidinimo priemonės.

Detali informacija apie priemones, skirtas kovai su neigiamais COVID-19 padariniais, ir jų poveikį valdžios sektoriaus finansams pateikta Programos VI skyriuje.

2020 m. kovo 17 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XIII-2695 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymas⁷. Šio įstatymo pakeitimu Vyriausybės grynojo skolinių įsipareigojimų pokyčio limitas 2020 metais padidintas nuo 904,6 mln. eurų iki 5 401,7 mln. eurų, kad, nevykdant valstybės biudžeto pajamų plano, Vyriausybė galėtų užtikrinti COVID-19 plano finansavimą, iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų teikti paskolas kitiems valdžios sektoriaus subsektoriams ir subalansuotą valstybės pinigų srautus.

Įvertinusi tai, kad ekonominiam šalies gyvybingumui palaikyti ir sveikatos apsaugai bei visuomenės saugumui užtikrinti taikomų priemonių įgyvendinimo išlaidos turės didelį poveikį valdžios sektoriaus finansams, Vyriausybė 2020 m. kovo 18 d. nutarimu Nr. 230 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos finansų ministerijai suteikimo“⁸ įgaliojo Finansų ministeriją inicijuoti išskirtinių aplinkybių nustatymą Lietuvos Respublikoje. Išskirtinės aplinkybės

⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 26 d. nutarimas Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/8feb1a7658a111eaa56f6e40072e018?jfwid=24tsi3r15>.

⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 14 d. nutarimas Nr. 207 „Dėl karantino Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbimo“, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/deaf8694663011eaa02cacf2a861120c/asr?positionInSearchResults=4&searchModelUUID=0366b759-c75c-408e-b582-811c5198ee4d>.

⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarimo protokolas Nr. 14, http://lr.lt/uploads/main/meetings/docs/10936_imp_d5380e103019120ba479452a2a6bc64e.pdf.

⁷ Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XIII-2695 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymas, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/815a43c0232511eab86ff95170e24944/asr>.

⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 230 „Dėl įgaliojimų Lietuvos Respublikos finansų ministerijai suteikimo“, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ff7f2311692511eaa38ed97835ec4df6>.

nustatomos ir atšaukiamos vadovaujantis Konstitucinio įstatymo 7 straipsniu. Pagal Konstitucinį įstatymą ir Stabilumo ir augimo pakto reglamentą (EB) Nr. 1466/97 išskirtinės aplinkybės – nepaprastas įvykis, kurio valstybės valdžios institucijos negali kontroliuoti ir kuris daro didelį poveikį valdžios sektoriaus finansinei būklei, arba didelis ekonomikos nuosmukis. 2020 m. kovo 27 d. Fiskalinė institucija paskelbė išvadą, kad šalyje susidariusi padėtis atitinka neįprasto įvykio sąvokos apibrėžimą⁹, o 2020 metų biudžeto įstatyme nustatytas ne blogesnis negu 0,2 procento BVP 2020 metų valdžios sektoriaus balanso rodiklis gali būti pagrįstai nepasiektas.

Esant išskirtinėms aplinkybėms, netaikoma Konstitucinio įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta perteklinio valdžios sektoriaus taisyklė. Projektuojama, kad pagal 2020 m. kovo 20 d. paskelbtą ERS apskaičiuotas produkcijos atotrūkis nuo potencialo 2020–2021 metais bus neigiamas. Pagal Konstitucinio įstatymo 3 straipsnio 3 dalies 5 punktą neigiamas produkcijos atotrūkis nuo potencialo yra sąlyga, leidžianti neriboti valdžios sektoriaus išlaidų.

Nustačius išskirtines aplinkybes, vadovaujantis Konstitucinio įstatymo 7 straipsnio 3 dalimi, Finansų ministerija kartą per ketvirtį atnaujins ERS, skelbs ją viešai, o Fiskalinė institucija Seimui teiks išvadą dėl šio scenarijaus tvirtinimo.

EK, atsižvelgdama į ES šalių ir visos euro zonos dėl neigiamų COVID-19 padarinių šalinimo patiriamą ekonominį nuosmukį ir dideles išlaidas, 2020 metais numato taikyti bendrąją SAP fiskalinės drausmės taisyklių išimtį¹⁰. Šaliai leidžiama nukrypti nuo SAP numatytų fiskalinės drausmės taisyklių priemonių, skirtų kovai su neigiamais COVID-19 padariniais, įgyvendinimo išlaidų dydžiu.

IV SKYRIUS

EKONOMIKOS PERSPEKTYVOS

PIRMASIS SKIRSNIS

ERS 2020–2021 METAMS

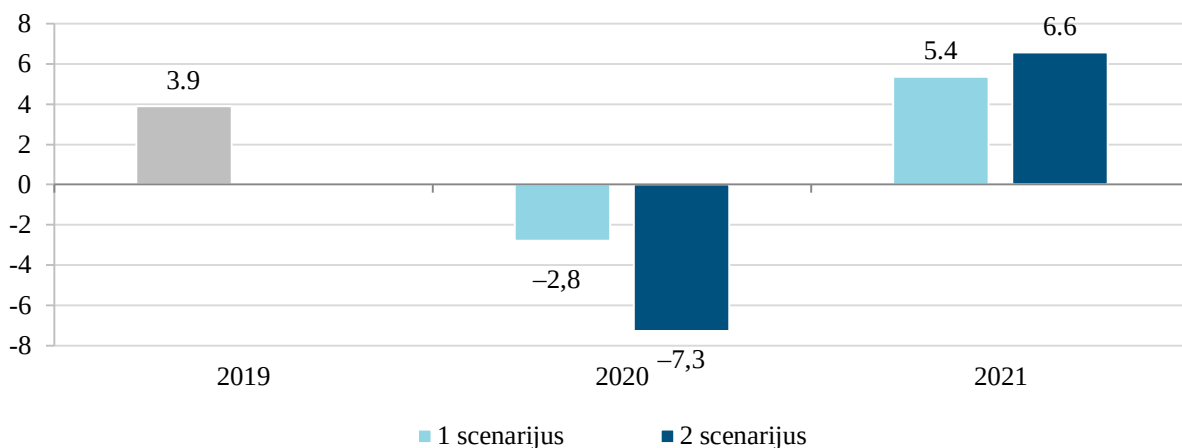
Programoje pateikiami du Lietuvos ekonominės raidos 2020–2021 metų scenarijai, kuriuose Lietuvos BVP 2020 metų nuosmukio gylis priklauso ne tik nuo ekonominį aktyvumą ribojančių priemonių taikymo mūsų šalyje trukmės, bet ir nuo ekonominės padėties Lietuvos eksporto rinkose. Sudarant Programoje pateiktus ERS, daryta prielaida, kad iki COVID-19 protrūkio Europoje Lietuvos BVP 2020 metais galėjo augti 2,6 procento, o viena karantino savaitė Lietuvos BVP augimo tempą sumažina apie 0,5 procentinio punkto. Laikantis prielaidos, kad COVID-19 plitimas bus suvaldytas pirmąjį šių metų pusmetį, po kurio

⁹ Fiskalinės institucijos išvada, <https://www.vkontrole.lt/bp/isvada.aspx?id=10366>.

¹⁰ Europos Komisijos išaiškinimas dėl bendrosios išimties (anglų kalba *General Escape Clause*) aktyvinimo, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/2_en_act_part1_v3-adopted_text.pdf.

ekonominis aktyvumas laipsniškai atsigaus, scenarijuose numatoma, kad Lietuvos BVP šiemet gali smukti nuo 2,8 iki 7,3 procento. Jeigu iki 2020 metų vasaros COVID-19 plitimas nebus suvaldytas, neatmestina rizika, kad Lietuvos BVP 2020 metais gali smukti daugiau, nei numatyta šiuose scenarijuose.

1 paveikslas. Lietuvos realaus BVP pokyčiai

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas, Finansų ministerija.

Ekonominio aktyvumo suvaržymai neigiamai paveiks darbo rinkos rodiklius (IX skyriaus 4 lentelė). Tikėtina, kad nedarbo lygis išaugs nuo 6,3 procento 2019 metais iki 8,7–10,5 procento 2020 metais, o užimtųjų skaičius sumažės nuo 2,6 procento iki 4,5 procento.

Gyventojų pajamų lygį palaikys darbo jėgos apmokestinimo mažinimas, didesnės pensijos, COVID-19 plano priemonės, skirtos padėti išsaugoti darbo vietas ir gyventojų pajamas. Tačiau COVID-19 sukeltas ekonominis šokas, blogėjantys vartotojų lūkesčiai ir mažėjantis užimtumas ribos vartojimo išlaidas. Namų ūkių vartojimo išlaidos 2020 metais gali sumažėti 3,7 procento.

Investicijų lygį palaikys ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis įgyvendinami projektai, įgyvendinamos COVID-19 plano priemonės, skirtos investicijų programoms paspartinti, tačiau kai kurie investicijų projektai gali būti atidėti, todėl išlaidos bendrojo pagrindinio kapitalo formavimui 2020 metais gali smukti 5,1 procento.

Kainų lygį šalyje daugiausia lems naftos kainų pokyčiai. Remiantis atnaujintomis techninėmis prielaidomis dėl sparčiau mažėjančių naftos kainų SVKI gali sumažėti nuo 2,2 procento 2019 metais iki 1 procento 2020 metais (IX skyriaus 3 lentelė).

COVID-19 pandemijos sukeltas užsienio paklausos šokas 2020 metais lems 6,6–15 procentų Lietuvos prekių ir paslaugų eksporto susitraukimą.

1 lentelė. Makroekonominiai rodikliai

Rodiklio pavadinimas	ESS kodas	Rodiklio reikšmė 2019 metais, mln. eurų	Pokytis, procentais				
			2019 metai	1 scenarijus		2 scenarijus	
				2020 metai	2021 metai	2020 metai	2021 metai
BVP, grandine susieta apimtis	B1g	42 974,5	3,9	-2,8	5,4	-7,3	6,6
BVP, to meto kainomis	B1g	48 339,2	6,8	-2,7	7,5	-7,4	8,7
BVP sudedamosios dalys (grandine susieta apimtis)							
Namų ūkių vartojimo išlaidos + ne pelno institucijų, aptarnaujančių namų ūkius, vartojimo išlaidos (NPI)	P.3	26 915,2	3,2	-0,2	3,0	-3,7	3,1
Valdžios sektoriaus galutinio vartojimo išlaidos	P.3	6 491,6	0,7	1,3	0,5	1,3	0,5
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	P.51	9 533,0	7,4	-0,4	3,7	-5,1	4,1
Atsargų pokytis ir vertybių įsigijimas, atėmus netektį, BVP procentais	P.52 + P.53	—	—	—	—	—	—
Prekių ir paslaugų eksportas	P.6	35 573,2	9,3	-6,6	6,9	-15,0	13,7
Prekių ir paslaugų importas	P.7	34 164,8	6,7	-3,3	3,5	-10,3	9,0
Įtaka realiam BVP pokyčiui, procentiniais punktais							
Galutinė vidaus paklausa		42 920,3	3,7	0,0	2,6	-3,2	3,0
Atsargų pokytis ir vertybių įsigijimas, atėmus netektį	P.52 + P.53	—	—	—	—	—	—
Prekių ir paslaugų balansas	B.11	1 408,3	2,1	-2,8	2,6	-4,2	3,6

Šaltiniai: Finansų ministerija, Lietuvos statistikos departamentas

ANTRASIS SKIRSNIS

ERS PRIELAIIDOS IR ERS IŠSIPILDYMO RIZIKOS

Programoje pateikti ERS sudaryti išskirtinai padidėjusio neapibrėžtumo sąlygomis. COVID-19 globalus protrūkis, sutrikdęs pasaulines tiekimo grandines, nusinešęs tūkstančius žmonių gyvybių ir daugelį pasaulio valstybių paskatinęs imtis didelę įtaką ekonomikai turinčių COVID-19 plitimo užkardymo priemonių, sukelia dideles neigiamas ekonomines pasekmes tiek pasaulio ekonomikai, tiek ES valstybių narių ekonomikoms. Neigiamų ekonominių pasekmių mastas priklausys nuo to, kaip ilgai tęsis COVID-19 plitimas. ERS sudarymo metu COVID-19 plitimas pasaulyje dar nebuvo sustabdytas. Siekiant suvaldyti COVID-19 plitimą Europos valstybėms teko taikyti kraštutines priemones (nacionaliniai karantinai, sienų uždarymas), kurių neigiamos įtakos mastas priklausys nuo jų taikymo trukmės.

Įsibėgėjus COVID-19 pandemijai pasaulyje smuko naftos paklausa, sumažinusi ir jos kainą. Kovo viduryje *Brent* naftos kaina nukrito iki beveik 30 JAV dolerių už barelį. Mažinantį poveikį naftos kainai turi ir prasidėjęs naftos kainų karas tarp Saudo Arabijos ir

Rusijos pastarajai nesutikus su OPEC pasiūlytu naftos gavybos sumažinimu. Kainų karui užsitęsęs vidutinė naftos kaina 2020 metais turėtų mažinantį poveikį šių metų infliacijai.

Geopolitinės įtampos ir neapibrėžtumas dėl tarptautinės prekybos sąlygų neišnyko ir gali stiprėti. Šiomet pasiektas JAV ir Kinijos prekybos susitarimo pirmas etapas sumažino netikrumą dėl prekybos sąlygų, tačiau tarptautinė prekyba tebėra silpna. Didžioji dalis jau įvestų JAV ir Kinijos prekybos tarifų viena kitos prekėms išliko, nežinoma, kiek ilgai truks JAV ir Kinijos prekybos paliaubos, nepasiektas prekybos susitarimas tarp JAV ir ES, o COVID-19 sukeltas šokas slopina tarptautinę prekybą. Šių metų sausio 31 dieną Jungtinei Karalystei oficialiai išstojus iš ES atsirado papildomas neapibrėžtumas, susijęs su derybomis dėl Jungtinės Karalystės ir ES santykių pasibaigus pereinamajam laikotarpiui.

Riziką pasaulio ekonomikos tvarumui tebekelia didelė kai kurių valstybių skola ir su jos finansavimu susiję iššūkiai. Visa tai didina tiek pasaulio, tiek euro zonos ir Lietuvos ekonomikų pažeidžiamumą.

Jeigu išorės aplinkos ekonominis ir politinis neapibrėžtumas toliau augs, tai gali turėti neigiamas pasekmes tiek išorės, tiek vidaus paklausai, gyventojai gali sumažinti vartojimo išlaidas, o įmonės atidėti investicijų planus.

Dėl COVID-19 sukeltos krizės situacija pasaulyje sparčiai kinta. Tarptautinės organizacijos šiemet jau ne kartą peržiūrėjo žemyn pasaulio ir euro zonos ekonomikų perspektyvas. Balandžio mėnesio viduryje paskelbtose TVF prognozėse numatoma, kad pasaulio BVP šiemet smuks 3 procentais, nors dar sausio mėnesį buvo numatytas 3,3 procento sieksiantis augimas. Naujausiose TVF prognozėse ypač didelis smukimas numatomas euro zonai (–7,5 procento) ir JAV (–5,9 procento).

Neišsipildžius esminėms prielaidoms, kuriomis remiantis buvo sudaromi Programoje pateikiami ERS, daugelio šiuose scenarijuose numatytų rodiklių įverčiai keistųsi.

V SKYRIUS

VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSŲ PADĖTIS IR PERSPEKTYVOS

PIRMASIS SKIRSNIS

VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSAI 2019–2021 METAIS

2019 metų valdžios sektoriaus perteklius sudarė 0,3 procento BVP. 2019 metų biudžeto įstatyme¹¹ buvo nustatytas tikslinis rodiklis – ne blogesnis kaip 0,4 procento BVP 2019 metų valdžios sektoriaus perteklius. Struktūrinis deficitas 2019 metais sudarė 1,4 procento BVP. Įvertinus 0,5 procento BVP dydžio SAP lankstumo sąlygą, taikomą Lietuvai dėl struktūrinės reformos – socialinio modelio – įgyvendinimo, 2019 metais buvo laikomasi vidutinio laikotarpio tikslo.

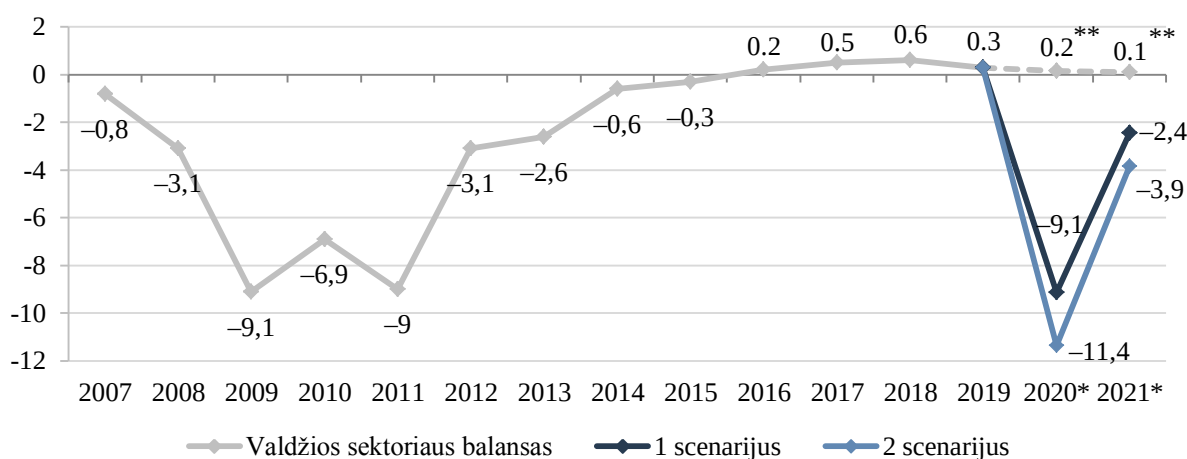
¹¹Lietuvos Respublikos 2019 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, <http://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/2018-12-11%20XIII-1710.pdf>.

2020 metų biudžeto įstatyme¹², Seimo patvirtintame 2019 metų gruodžio mėnesį, nustatytas 0,2 procento BVP 2020 metų valdžios sektoriaus perteklius. Šį perteklių atitiko Seimo tuomet patvirtinti valstybės, socialinio draudimo fondų, savivaldybių ir kitų valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų rodikliai.

2020–2021 metų valdžios sektoriaus projekcijos parengtos įvertinus Programoje pateiktus du ERS, diskrecines pajamų, išlaidų priemones, tarp jų ir numatytas COVID-19 plane, taip pat papildomai įtrauktas į COVID-19 planą iki 2020 m. balandžio 27 d.

Dar neaišku, kiek giliai per COVID-19 sukeltą krizę ekonomika smuks. Tačiau jau šiuo metu prognozuojamas didesnis valdžios sektoriaus deficitas, negu buvo 2008–2009 metų krizės metu, kai Lietuvos ekonomikos kritimas buvo dvigubai didesnis¹³, nei šiuo metu prognozuojamas 2020 metams, jei išsipildytų antrasis Programoje pateiktas ERS. Deficitą lemia Vyriausybės siekis kuo greičiau suvaldyti COVID-19 plitimą Lietuvoje ir vykdyti anticiklinę fiskalinę politiką.

2 paveikslas. Valdžios sektoriaus balansas 2007–2021 metais, procentai BVP

Šaltinis: Finansų ministerija.

* Projektija. ** Planuota 2020 metų biudžeto įstatyme.

2020 metais valdžios sektoriaus deficitas sudarys nuo 9,1 procento BVP iki 11,4 procento BVP. Projektuojama, kad didžiausią neigiamą poveikį valdžios sektoriaus balanso blogėjimui, palyginti su planuotu, darys mažesnės pajamos ir didesnės išlaidos. Pagal du Programoje pateiktus ERS, valdžios sektoriaus pajamos gali mažėti, palyginti su planuotomis, nuo 2,6 procento BVP iki 4,6 procento BVP. Pajamų mažėjimą lemia COVID-19 plano priemonių įgyvendinimas ir ekonomikos kritimas. Valdžios sektoriaus išlaidų didėjimą lemia didinami asignavimai sveikatos apsaugos sistemai ir priemonių, skirtų ekonomikai skatinti, įmonių likvidumui užtikrinti, padėti išsaugoti darbo vietas ir žmonių pajamas, įgyvendinimas.

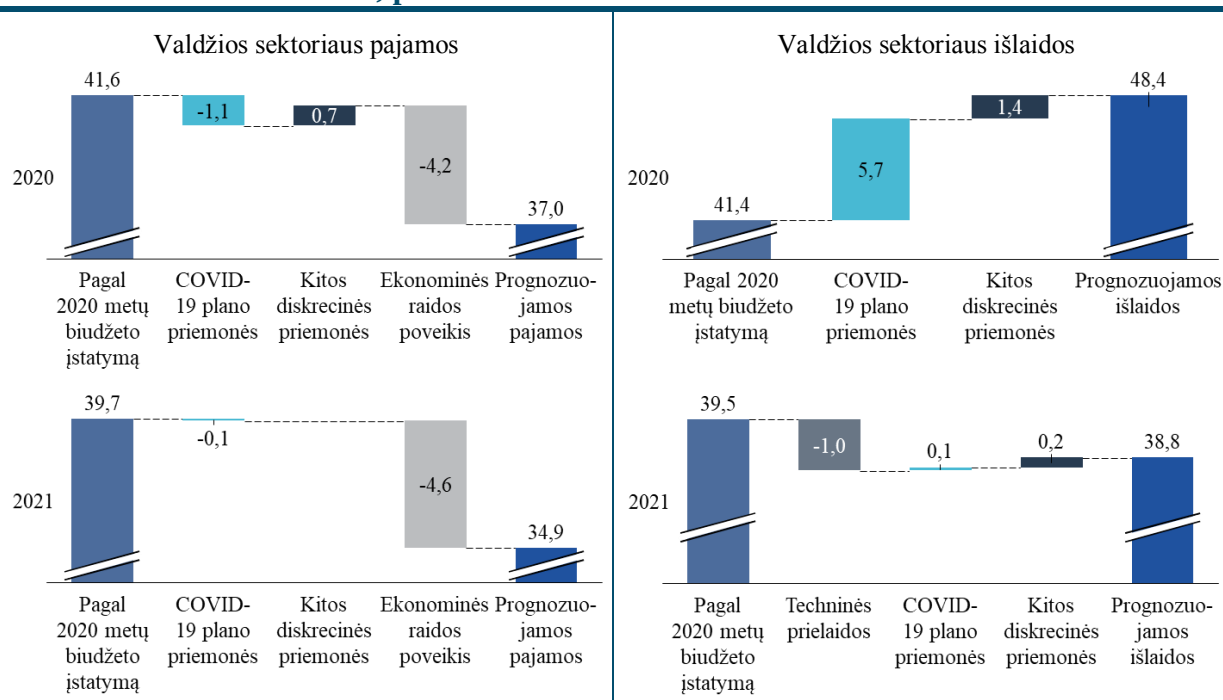
¹² Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/815a43c0232511eab86ff95170e24944/asr>

¹³ 2009 metais BVP palyginamosiomis kainomis krito 14,8 proc.

Valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų politikos diskrecinės priemonės įvertintos remiantis ERS, kai BVP palyginamosiomis kainomis 2020 metais traukiasi 7,3 procento. Visos valdžios sektoriaus diskrecinės išlaidų priemonės 2020 metais sudaro 7,1 procento BVP. Iš jų su COVID-19 susijusios diskrecinės išlaidų priemonės sudaro 5,7 procento BVP. Visos diskrecinės pajamų priemonės 2020 metais valdžios sektoriaus pajamas mažina 0,4 procento BVP. Iš jų su COVID-19 susijusios diskrecinės pajamų priemonės pajamas mažina 1,1 procento BVP, o su COVID-19 nesusijusios jas 0,7 procento BVP didina. Diskrecinių išlaidų ir pajamų priemonių neto poveikis valdžios sektoriaus balansui yra neigiamas.

Numatoma, kad 2020 metais bus vykdomas 2020 metų biudžeto įstatymu patvirtintas valstybės biudžeto išlaidų planas ir dar papildomai didinamos išlaidos. Socialinio draudimo fondų ir savivaldybių biudžetų išlaidų patvirtinti planai 2020 metais taip pat nėra mažinami. Išlaikant 2020 metų biudžeto įstatyme numatytą valdžios sektoriaus išlaidų lygį ir išlaidas papildomai didinant, kai mažėja valdžios sektoriaus pajamos, siekiama vykdyti anticiklinę ekonomiką skatinančią fiskalinę politiką.

3 paveikslas. COVID-19 plano priemonių poveikis valdžios sektoriaus pajamoms ir išlaidoms 2020–2021 metais, procentai BVP*

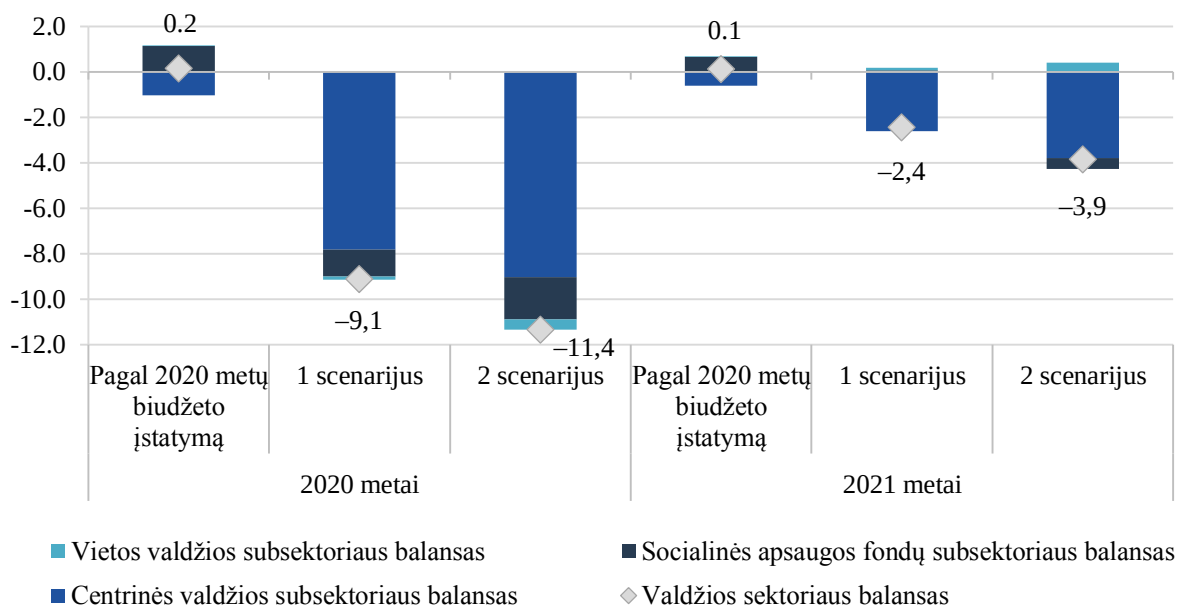
Šaltinis: Finansų ministerija.

* Prognozuojamos pajamos ir išlaidos lyginamos su 2019 metų rudenį (rengiant 2020 biudžeto įstatymą) prognozuotomis pajamomis ir išlaidomis; pajamų ir išlaidų procentinė išraiška apskaičiuota pagal 2 Programoje pateiktą ERS.

2021 metų valdžios sektoriaus finansų projekcijos atspindi nesikeičiančios politikos scenarijų, pagal kurį, nebetaikant COVID-19 plano priemonių ir ėmus augti ekonomikai, valdžios sektoriaus deficitas turėtų sumažėti, palyginti su 2020 metų deficitu, ir sudaryti nuo 2,4 procento BVP iki 3,9 procento BVP (IX skyriaus 5 lentelė).

Projektuojama, kad 2021 metais valdžios sektoriaus išlaidos sudarys 38,8 procento BVP. 2021 metų išlaidų projekcija parengta remiantis techninėmis ir nesikeičiančios, palyginti su 2020 metais, fiskalinės politikos prielaidomis. Taip pat daroma prielaida, kad diskrecinės išlaidų priemonės, skirtos kovai su neigiamais COVID-19 padariniais, sudarys iki 0,1 procento BVP.

4 paveikslas. Valdžios sektoriaus subsektorių balansai 2021–2022 metais, procentai BVP

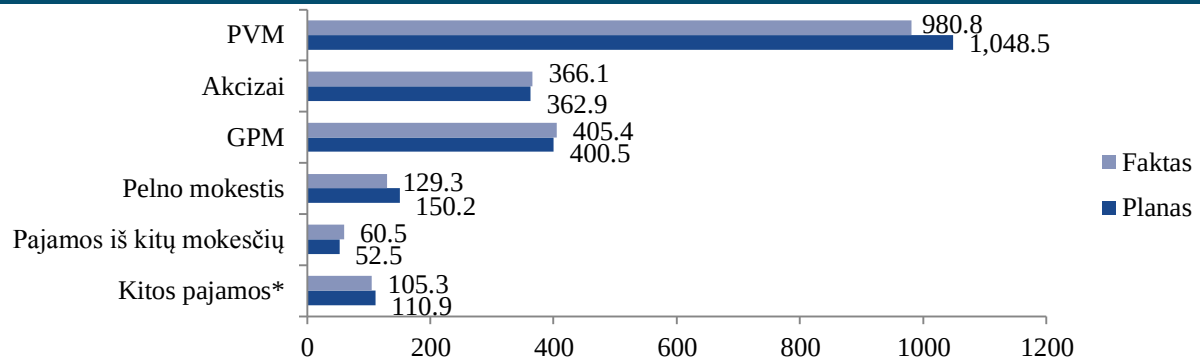
Šaltinis: Finansų ministerija.

ANTRASIS SKIRSNIS VALSTYBĖS BIUDŽETO PAJAMOS 2020–2021 METAIS

Sudarant 2020 metų biudžetą buvo planuota, kad valstybės biudžeto pajamos 2020 metais, palyginti su 2019 metų faktinėmis pajamomis, didės 9,5 procento. Tačiau atsižvelgiant į COVID-19 sukeltą krizę, 2020 metais pajamų augimo, palyginti su 2019 metų faktinėmis pajamomis, gali nelikti – pajamos, priklausomai nuo scenarijaus, gali išaugti itin nežymiai (0,1 procento) arba net sumažėti 4,2 procento.

Per pirmąją 2020 metų ketvirtį valstybės biudžeto pajamų gauta 3,6 procento (77,3 mln. eurų) mažiau, nei planuota, tačiau surinkta 3,9 procento (76,4 mln. eurų) pajamų daugiau nei tuo pačiu laikotarpiu 2019 metais. 2020 metų pirmojo ketvirčio valstybės biudžeto pajamų plano neįvykdymui didžiausią įtaką turėjo nuo kovo mėnesio vidurio Lietuvoje paskelbtas karantinas. Daugiausia, palyginti su planu, mažėjo pajamos iš PVM. Per 2020 metų kovo mėnesį pajamų iš PVM gauta trečdaliu mažiau, nei planuota.

5 paveikslas. 2020 metų I ketvirčio valstybės biudžeto pajamų plano vykdymas, mln. eurų

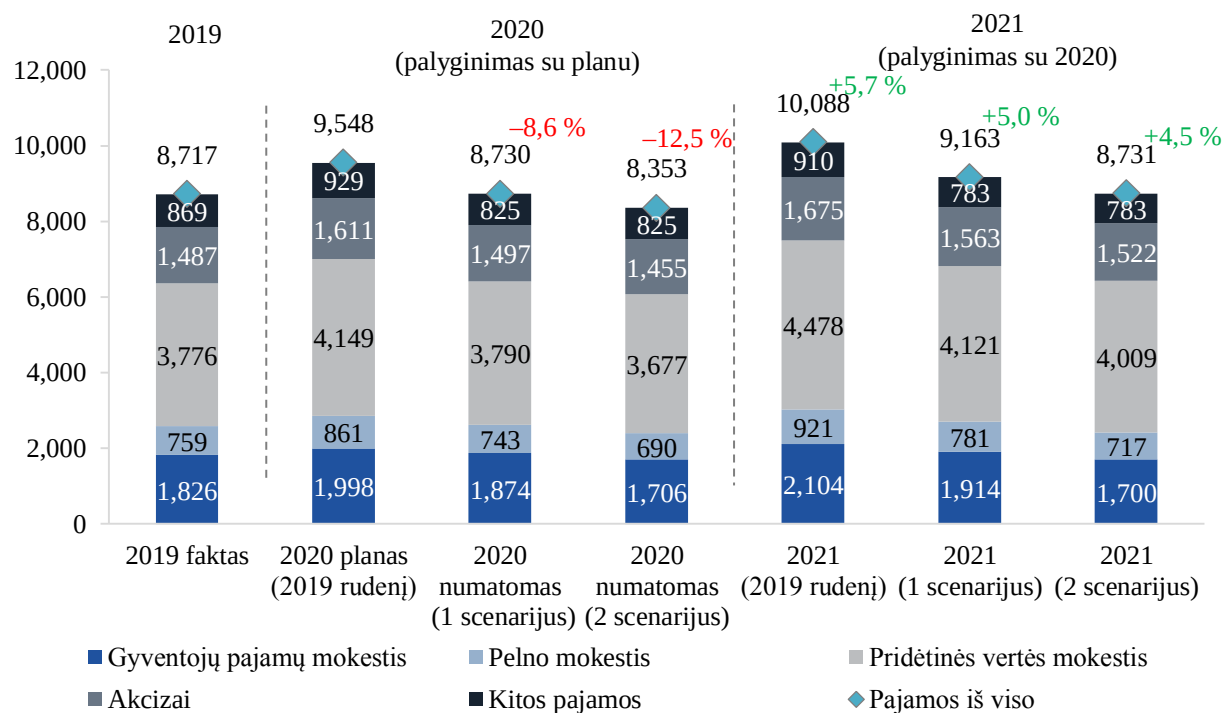
Šaltinis: Finansų ministerija.

* Dividendai, pajamos iš valstybinių gamtos išteklių, valstybinės žemės nuomos, turto pardavimo ir kt.

2020 metų numatomo valstybės biudžeto pajamų plano vykdymo ir 2021 metų pajamų surinkimo scenarijai parengti remiantis dviem ERS. Numatoma, kad 2020–2021 metais pajamos iš keturių pagrindinių mokesčių – PVM, GPM, akcizų ir pelno mokesčio – išliks pagrindiniu valstybės biudžeto pajamų šaltiniu ir sudarys, priklausomai nuo scenarijaus, apie 89 procentus visų pajamų.

Sudarant valstybės biudžeto pajamų surinkimo scenarijus įvertintas galimas COVID-19 plano ir jį Seimo sprendimais papildžiusių priemonių, skirtų kovai su neigiamais COVID-19 padariniais, poveikis pajamoms iš mokesčių. Įskaitant galimybę atidėti mokesčių mokėjimą labiausiai COVID-19 sukeltos krizės paveiktoms įmonėms, įmones atleidžiant nuo delspinigių ir neatliekant išieškojimo veiksmų.

6 paveikslas. Valstybės biudžeto pajamų surinkimo alternatyvūs scenarijai, mln. eurų

Šaltinis: Finansų ministerija.

TREČIASIS SKIRSNIS

VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSŲ TENDENCIJOS 2022–2023 METAIS

Dėl COVID-19 pandemijos sukulto krizinės situacijos neapibrėžtumo sudėtinga įvertinti valdžios sektoriaus finansų padėties pokyčius ir jų mastą ne tik artimiausiais, 2020–2021, metais, bet ir likusiais vidutinio laikotarpio metais. Nėra aišku, kiek laiko truks sudėtinga ekonomikai ir valdžios sektoriaus finansams situacija. Tačiau, kai Lietuvoje bus atšauktos išskirtinės aplinkybės, o šalies ekonomika ims atsigauti, bus siekiama vykdyti tokią fiskalinę politiką, kuri padėtų atkurti stabilią valdžios sektoriaus finansų padėtį, toliau stiprintų ekonomikos augimą, sugrąžinti valdžios sektoriaus skolą į prieš krizę buvusį lygį. Fiskalinės drausmės taisyklių laikymasis, anticiklinės fiskalinės politikos formavimas vidutiniu laikotarpiu išlieka prioritetu.

Kaip greitai pavyks Lietuvos ekonomikos ir finansų situacijai sugrįžti į prieš krizę buvusią padėtį, priklauso nuo COVID-19 pandemijos suvaldymo ne tik Lietuvoje bet ir Europoje, kitose pasaulio dalyse, taip pat nuo to, ar pakankamas ir efektyviai panaudotas bus ES koordinuotas fiskalinis atsakas, skirtas krizei įveikti. Lietuva yra mažos ir atviros ekonomikos šalis, todėl ekonomikos atsigavimui lemiamą įtaką turės prekybos partnerių ekonominio gyvybingumo atsikūrimas.

2021 metų valdžios sektoriui priskiriami biudžetai ir 2022–2023 metų biudžetų gairės bus pradedami rengti šių metų birželio mėnesio pabaigoje – liepos mėnesio pradžioje pagal tuo metu numatomą atnaujinti ERS. Valstybės biudžeto išlaidų politikos prioritetai, jų įgyvendinimo finansavimo galimybės dar kartą bus tikslinami 2020 metų rudenį, rengiant 2021 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projektą. Išlaidų apimtys bus nustatomos atsižvelgiant į ekonomikos smukimo gylį ir poreikį vykdyti anticiklinę, tikėtina, ekonomiką skatinančią politiką.

VI SKYRIUS

COVID-19 POVEIKIO MAŽINIMO IR EKONOMIKOS SKATINIMO PRIEMONĖS

2020 m. kovo 16 d. Vyriausybė pritarė COVID-19 planui, kurį apima penkios priemonių grupės, skirtos:

- užtikrinti ištekliams, kurių reikia sveikatos ir visuomenės apsaugos sistemoms efektyviai veikti;
- padėti išsaugoti darbo vietas ir gyventojų pajamas;
- padėti verslui išsaugoti likvidumą;
- skatinti ekonomikai;
- užtikrinti valstybės išdo likvidumui.

COVID-19 planas yra papildomas atsižvelgiant į kintančią COVID-19 plitimo ir ekonominės raidos situaciją Lietuvoje. Vyriausybė nuolat bendradarbiauja su verslo ir viešojo sektoriaus atstovais siekdama nustatyti, kokios valstybės pagalbos skirtingoms verslo ir

viešojo valdymo sritims labiausiai reikia krizės aplinkybėmis. Programos IX skyriaus 7 lentelėje pateikta informacija apie priemones, skirtas kovai su neigiamais COVID-19 padariniais, kurios iki 2020 m. balandžio 22 d. yra Seimo arba Vyriausybės patvirtintos. Atliekant šių priemonių kiekybinį įvertinimą, daromos prielaidos, kad karantinas Lietuvoje truks 2 mėnesius, BVP palyginamosiomis kainomis kris 7,3 procento. Numatoma, kad 2020 metais priemonių, skirtų kovai su neigiamais COVID-19 padariniais (neįskaitant bankų skolinimo potencialo padidavimo priemonių), vertė sudarys 4,7 mlrd. eurų (10,6 procento BVP). Iš jų priemonės, kurių vertė 3,1 mlrd. eurų (6,8 procento BVP), tiesiogiai paveiks valdžios sektoriaus balansą. Už 2,9 procento BVP numatoma suteikti valstybės garantijų, o 0,9 procento BVP ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų bus perskirstyta tarp biudžeto programų arba lėšos bus sparčiau investuojamos.

Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Finansų ministerija ir INVEGA, reaguodamos į verslui nepalankią situaciją, susiklosčiusią dėl COVID-19, parengė priemonių paketą, kuris padeda įmonėms spręsti likvidumo ir finansines problemas. Pagalbos verslui priemonės ir jų tobulinimas įgyvendinamas trimis pagrindinėmis kryptimis: kompensuojant verslui paskolų palūkanas, teikiant lengvatines paskolas valstybės lėšomis ir garantuojant už finansų įstaigų teikiamas finansų paslaugas. Be 0,5 mlrd. padidinto garantijų limito Žemės ūkio paskolų garantijų fondui ir INVEGAI, Vyriausybė skyrė papildomai 306 mln. lėšų įmonių likvidumo palaikymo priemonėms įgyvendinti. Atsižvelgiant į galimą šių priemonių rizikos prisiėmimą ir tikimybę rizikai išsipildyti, neigiamas poveikis valdžios sektoriaus balansui gali sudaryti apie 100 mln. eurų.

Programos rengimo metu nėra aišku, kiek truks COVID-19 pandemija. Dėl to šiuo metu įvertintų priemonių įgyvendinimo išlaidos gali pasikeisti.

EK, vertindama Programoje pateiktą fiskalinių projekcijų atitiktį SAP fiskalinės drausmės taisyklėms, numato taikyti bendrąją SAP fiskalinės drausmės taisyklių išimtį ir atsižvelgti į Vyriausybės taikomų priemonių, skirtų kovai su neigiamais COVID-19 padariniais, įgyvendinimo išlaidas. Tai reiškia, kad šių priemonių įgyvendinimo išlaidų dydžiu nekoreguojamas valdžios sektoriaus struktūrinio balanso įvertis, tačiau jeigu Lietuvos valdžios sektoriaus struktūrinis balansas nukrypsta nuo vidutinio laikotarpio tikslo priemonių įgyvendinimo išlaidų dydžiu, laikoma, kad SAP fiskalinės drausmės taisyklės yra tenkinamos. Toks vertinimas Lietuvai ir kitoms ES šalims bus taikomas tol, kol EK taikys bendrąją SAP fiskalinės drausmės taisyklių išimtį.

Finansų ministerija rengia vidutinio laikotarpio investicijų į Lietuvos ekonomiką skatinimo planą, prisidėsiančių prie Lietuvos ekonomikos atkūrimo ir tvaraus augimo. Šios investicijos, sutelkiant visus finansavimo šaltinius, turėtų pasiekti sritis, kurios labiausiai padės ekonomikai atsigausti ir užtikrins tvarią ekonomikos plėtrą. Plano priemonės numatoma orientuoti į aktyvios darbo jėgos (švietimas, žmonių kompetencijos, užimtumas), mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros, inovacijų; įmonių produktyvumo didinimo ir pramonės skaitmeninimo, e. visuomenės, energijos efektyvumo didinimo ir atsinaujinančių energijos išteklių, susisiekimo infrastruktūros finansavimą.

COVID-19 pasekmių ekonomikai švelninimui labai svarbios ir ES lygiu priimtos laikinosios priemonės: didžiausias galimas SAP, ES valstybės pagalbos taisyklių taikymo ir ES struktūrinių ir investicijų fondų naudojimo lankstumas, galimybė pasinaudoti Europos stabilumo mechanizmo kredito linija, pasiskolinti laikino nedarbo schemų įgyvendinimui (SURE) ir Europos investicijų banko garantijų fondo sukūrimas. Siekiama, kad šiomis priemonėmis ES šalys galėtų pradėti naudotis jau nuo 2020 metų birželio mėnesio. Taip pat pradėtos diskusijos dėl ES ekonomikos gaivinimo strategijos ir tam būtinų finansinių instrumentų. ES biudžetas ir kita ES daugiametė finansinė programa, tikėtina, bus vieni pagrindinių ekonomikos gaivinimo strategijos įgyvendinimo finansavimo šaltinių.

VII SKYRIUS

VALDŽIOS SEKTORIAUS SKOLA IR JOS PROJEKCIJOS

PIRMASIS SKIRSNIS

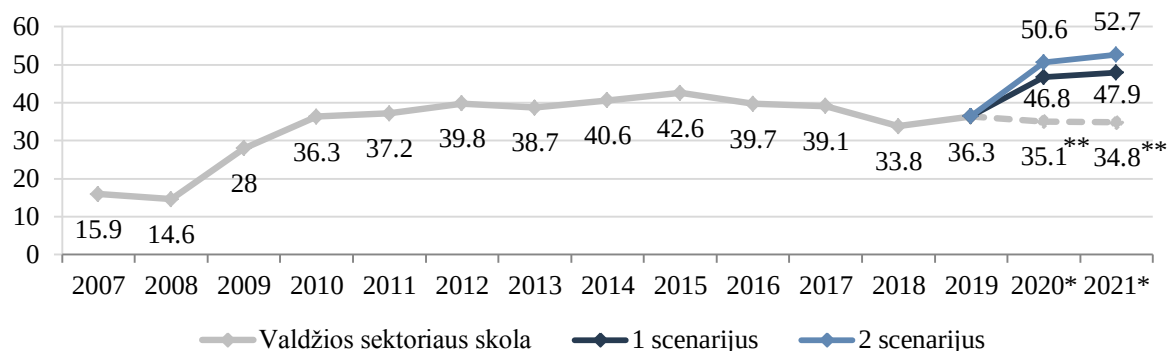
VALDŽIOS SEKTORIAUS SKOLOS LYGIS, STRUKTŪRA, KITIMAS IR RIZIKOS VALDYMAS

Valdžios sektoriaus skola, atsižvelgiant į sudarytas išvestines finansines priemones, 2019 metų pabaigoje sudarė 36,3 procento BVP ir buvo 2,4 procentinio punkto didesnė negu 2018 metų pabaigoje, kai siekė 33,8 procento BVP. Šiam rodikliui poveikį darė 2019 metų pabaigoje sukauptos 1,3 mlrd. eurų lėšos, skirtos euroobligacijoms 2020 metų pradžioje išpirkti.

Vyriausybės valstybės vardu prisiimtų skolinių įsipareigojimų ir valstybės piniginių išteklių rizikos valdymas apima valiutų kursų kitimo, palūkanų normų kitimo, kredito, likvidumo (perfinansavimo) ir veiklos rizikos valdymą. 2019 metais buvo laikomasi teisės aktais, reglamentuojančiais skolinimąsi valstybės vardu, nustatytų skolinimosi ir skolos limitų. Trumpalaikiai įsipareigojimai pagal likutinę trukmę 2019 metų pabaigoje sudarė 12,7 procento, vidutinė svertinė likutinė skolos trukmė buvo 7,6 metų, vidutinė svertinė likutinė skolos trukmė iki palūkanų normų pasikeitimo – 7,4 metų. Skola už kintamąsias palūkanų normas, įvertinus išvestines finansines priemones, sudarė 0 procentų visos skolos. Įvertinus išvestines finansines priemones, centrinės valdžios skola buvo 100 procentų denominuota eurai. Valstybės garantuota skola sudarė 0,7 procento BVP.

Prognozuojama, kad 2020 metais valdžios sektoriaus skola gali sudaryti nuo 46,8 procentų BVP iki 50,6 procento BVP. Kiek padidės Lietuvos valdžios sektoriaus skola artimiausiu laikotarpiu, priklausys nuo COVID-19 sukeltų neigiamų pasekmių valstybės finansams ir pinigų srautams.

7 paveikslas. Valdžios sektoriaus skola, procentai BVP

Šaltinis: Finansų ministerija.

* Projektacija. ** Planuota 2019 m. rudenį, rengiant 2020 metų biudžeto įstatymą.

Iki 2020 metų pradžios sukaupti finansiniai rezervai ir 2020 metų pradžioje buvęs neaukštas 32 proc. BVP valdžios sektoriaus skolos lygis sudarė fiskalinę erdvę, kuri dabartinėmis krizinėmis ekonomikai aplinkybėmis naudojama visuminės paklausos, investicijų lygiui palaikyti ir socialiniams įsipareigojimams gyventojams vykdyti.

Įvertinus sukaupytų rezervų naudojimą, 2020 metais valstybės išdui gali reikėti skolintis nuo 6,7 iki 7,3 mlrd. eurų. Vidaus rinkoje prognozuojama skolintis apie 1,8 mlrd. eurų išleidžiant VVP (obligacijas) aukciono būdu. Iš tarptautinių finansų institucijų planuojama pasiskolinti apie 1,5 mlrd. eurų. Likusią sumą Finansų ministerija planuoja pasiskolinti užsienio kapitalo rinkose, išleisdama euroobligacijų emisijas.

ANTRASIS SKIRSNIS VYRIAUSYBĖS 2020–2021 METŲ SKOLINIMOSI IR VIDUTINIO LAIKOTARPIO SKOLOS VALDYMO GAIRĖS

Vyriausybės 2020–2021 metų ir vidutinio laikotarpio skolinimosi ir skolos valdymo tikslas – užtikrinti Lietuvos Respublikos įstatymuose nustatytą valstybės išlaidų finansavimą ir priimtų skolinių įsipareigojimų vykdymą skolintomis lėšomis patiriant kuo mažesnes sąnaudas ir priimtina rizika. Šis tikslas ypač aktualus 2020 metais, kai COVID-19 pandemija ir dėl jos paskelbtas karantinas šalyje iškėlė naujus operacinius, likvidumo ir finansavimo iššūkius skolinimuisi ir skolos valdymui: staigus ir reikšmingas skolinimosi poreikio padidėjimas, nepastovios rinkų sąlygos, laikini pinigų srautų disbalansai.

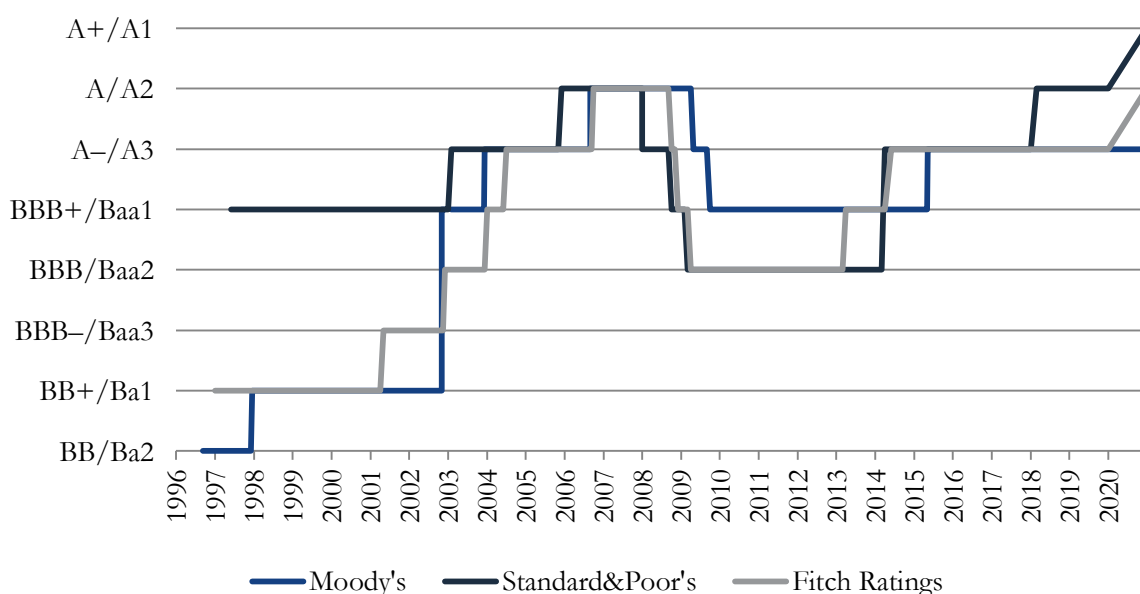
Siekiant šio tikslo ir reaguojant į naujus iššūkius įvardijami trys pagrindiniai Vyriausybės skolinimosi ir skolos valdymo uždaviniai bei jų įgyvendinimo kriterijai (IX skyriaus 10 lentelė). Vidaus VVP rinkos likvidumo didinimas ir jos patrauklumo skatinimas taip pat suteikia lankstumą, siekiant efektyviai reaguoti į COVID-19 sukeltus iššūkius. Atsižvelgiant į rinkos sąlygas, investuotojų lūkesčius yra operatyviai koreguojamas aukcionų grafikas, siekiant palaikyti sklandų vidaus finansų rinkos veikimą, plėtojami santykiai su partneriais ir investuotojais, taip išlaikant galimybę efektyviai skolintis vidaus rinkoje. Laikina nenaudojamų piniginių išteklių pritraukimas į valstybės išdą yra papildomas likvidus

turtas, kuris esant itin nepalankioms ekonominėmis sąlygoms gali padengti grynąjį netenkamų pinigų srautą trumpuoju laikotarpiu. Palūkanų normų kitimo, perfinansavimo, valiutų kursų pokyčių ir garantuotos skolos rizikos valdymas yra svarbus veiksnys įgyvendinant pagrindinį skolos tikslą, užtikrinant skolos stabilumą ir Vyriausybės gebėjimą vykdyti savo įsipareigojimus. Atsižvelgiant į COVID-19 planą, bendras valstybės įsipareigojimų pagal garantijas limitas 2020 metams buvo padidintas nuo 3 procentų BVP iki 5 procentų BVP.

Kredito reitingai

Tarptautinių kredito reitingų agentūrų *Moody's*, *Standard & Poor's* ir *Fitch Ratings* nustatyti Lietuvos ilgalaikio skolinimosi užsienio valiuta kredito reitingai 2019 m. gruodžio 31 d. buvo atitinkamai A3 / A / A–.

8 paveikslas. Lietuvos ilgalaikio skolinimosi užsienio valiuta kredito reitingų raida

Šaltinis: Finansų ministerija.

2019 metų rugpjūtį tarptautinė kredito reitingų agentūra *Moody's* pagerino Lietuvos ilgalaikio skolinimosi reitingo perspektyvą iš stabilios į teigiamą. Savo sprendimą *Moody's* grindė Lietuvos vykdoma atsakinga fiskaline politika, paremta mažėjančiu valdžios sektoriaus skolos lygiu, mažėjančiomis skolos tvarkymo išlaidomis ir mažėjančia su visuomenės senėjimu susijusia fiskaline rizika.

2020 metų sausį tarptautinė kredito reitingų agentūra *Fitch Ratings*, palankiai įvertinusi Lietuvos viešųjų finansų ir ekonominę situaciją, pakėlė šaliai nustatytus ilgalaikio ir trumpalaikio skolinimosi reitingus atitinkamai iš A– į A ir iš F1 į F1+. Agentūros nustatyta ilgalaikio kredito reitingo perspektyva – stabili. Agentūros ekspertų sprendimą lėmė realaus BVP augimas, mažėjantis valstybės skolos lygis ir skolos tvarkymo išlaidos. Įtakos turėjo ir kelerius metus iš eilės fiksuojamas valdžios sektoriaus bei didėjantis einamosios sąskaitos

balanso perviršiai, suvaldyta infliacija spartaus augimo laikotarpiu ir teigiama grynoji migracija.

2020 metų vasarį tarptautinė kredito reitingų agentūra *Standard & Poor's* pakėlė Lietuvai nustatytą ilgalaikį skolinimosi reitingą iš A į A+. Agentūros ekspertų sprendimą lėmė subalansuotas Lietuvos ekonomikos augimas ir tvari fiskalinė politika. Suteiktas reitingas taip pat atspindi stiprią Lietuvos institucinę sąrangą ir efektyvios politikos formavimą.

2020 metų balandį kredito reitingų agentūra *Moody's* pateikė savo atnaujintą poziciją, kad Lietuvos ilgalaikio skolinimosi užsienio valiuta kredito reitingas ir perspektyva išlieka nepakeisti, tai yra A3 teigiama perspektyva.

VIII SKYRIUS

LIETUVOS FINANSŲ SISTEMOS STABILUMAS

Finansinio stabilumo užtikrinimas. Siekdamas užtikrinti finansinį stabilumą ir prisidėti prie ekonomikos skatinimo įvykus neigiamam sukrėtimui dėl COVID-19 neigiamo poveikio ekonomikai, Lietuvos bankas įgyvendina pinigų politikos, finansinio stabilumo ir vartotojų apsaugos priemones¹⁴. Šiomis priemonėmis lengvinamas verslo ir gyventojų kreditavimas, o sunkumų patiriantiems gyventojams ir verslui suteikiama galimybė atidėti kredito mokėjimus. Lietuvos bankas taip pat mažina reguliacinę naštą finansų įstaigoms, atidėdamas planuotus inspektavimus ir lanksčiau vertindamas atskaitomybę.

Makroprudencinė politika. Ekonomikos pakilimą Lietuvoje keičiant iššūkiams dėl COVID-19, 2020 metų kovo mėnesį Lietuvos bankas iki 0 proc. sumažino Lietuvoje taikomą AKR normą. Šis pakeitimas įsigaliojo 2020 m. balandžio 1 d., o iki tol šalies bankams taikyta 1 proc. AKR norma, galiojusi nuo 2019 m. birželio 30 d. Pagrindinis šios priemonės tikslas – bankų sektoriui turėti pakankamą kapitalo rezervą galimiems nuostoliams padengti pasireiškus ciklinei sisteminei rizikai, ekonomikos nuosmukio metu arba esant ženkliui, kad ekonomikai gresia iššūkiai. AKR normos sumažinimu prisidedama mažinant kreditavimo cikliškumą, padidindamos kredito įstaigų galimybės palaikyti skolinimo pasiūlą, taip prisidedant prie neigiamos COVID-19 įtakos šalies ekonomikai amortizavimo. Kitos makroprudencinės politikos priemonės, skirtos bankų atsparumui didinti ir skolininkams apsaugoti, lieka nepakitusios. Trims sisteminės svarbos įstaigoms taikomi papildomi kapitalo rezervai: AB SEB bankui ir „Swedbank“, AB, nustatyti 2 proc. kitų sisteminės svarbos įstaigų kapitalo rezervo dydžiai. Padidėjus AB Šiaulių banko sisteminei svarbai, 2018 metais jam nustatytas didesnis – 1 proc. – kitų sisteminės svarbos įstaigų kapitalo rezervas, jį bankas privalo sukaupti iki 2020 m. gruodžio 31 d. (iki tol AB Šiaulių bankui galios anksčiau nustatytas 0,5 % kapitalo rezervas). Toliau taikomos Atsakingojo skolinimo nuostatuose

¹⁴ Daugiau informacijos: <https://www.lb.lt/lt/naujienos/lietuvos-banko-pirmoji-pagalba-del-koronaviruso-pandemijos-sukelto-soko-1>.

nustatytos makroprudencinės priemonės, skirtos skolininkų apsaugai (minimalus pradinis įnašas – 15 %; didžiausias visų finansinių įsipareigojimų ir pajamų santykis – 40 %, su palūkanų šoko testu – 50 %; ilgiausia kredito grąžinimo trukmė – 30 m.).

Lietuvos finansų sistemos stabilumo rizikos veiksniai. Svarbiausia rizika 2020 metais – dėl COVID-19 užsidarančio pasaulio įtaka Lietuvos ekonomikai ir bankų veiklos rezultatams. Lietuva yra viena iš atviriausių ekonomikų ES, todėl COVID-19 poveikis bus stiprus – Lietuvos BVP šiemet sumažės. Kadangi Lietuvoje veikiančios įmonės yra glaudžiai susijusios tarpusavyje dėl reikšmingo finansavimosi prekybos kreditais ir paskolomis iš kitų įmonių, vienos ekonominės veiklos įmonių sunkumai gali greitai persiduoti kitoms ekonominėms veikloms. Galimai pažeidžiamiausios trumpuoju laikotarpiu yra apgyvendinimo, statybos, meninės veiklos, gamybos, transporto, prekybos veiklų įmonės. Bankų paskolos kai kurioms iš šių veiklų (transportui, prekybai, gamybai, apgyvendinimui) sudaro apie 20 procentų viso bankų paskolų portfelio, arba apie 50 procentų viso paskolų įmonėms portfelio.

Svarbi rizika Lietuvos finansų sistemai išlieka disbalansai Šiaurės šalyse ir staigus rizikos priedų padidėjimas bei galimas jo poveikis patronuojantiems bankams. Dėl didelės koncentracijos Lietuvos bankų sektoriuje didieji bankai yra priklausomi nuo sprendimų grupės lygmeniu. Suprastėjus ekonominei situacijai Švedijoje, patronuojančiųjų bankų sprendimai galėtų daryti neigiamą įtaką kreditavimui Lietuvoje. Švedijos bankai yra pažeidžiami dėl didelės finansavimosi tarptautinėse rinkose dalies: COVID-19 pandemijai sudrebinus rinkas, dar labiau sumenko dėl pinigų plovimo skandalų jau smukęs investuotojų pasitikėjimas Švedijos bankais, pabrango finansavimasis. Tačiau 2019 metais namų ūkių įsiskolinimas ir būsto kainų augimas Švedijoje stabilizavosi. Švedijos bankų kapitalo pakankamumas buvo geras. Be to, Lietuvos bankų sektoriaus sąsajos su patronuojančiaisiais bankais 2019 metais toliau mažėjo: 2019 metais patronuojančiųjų bankų ir kitų kredito įstaigų indėliai sudarė apie 7 procentus jų turto, t. y. 6 kartus mažiau, palyginti su laikotarpiu prieš 2009 metų krizę.

Užsitęsęs spartus būsto paskolų augimas ir aktyvi nekilnojamojo turto rinka taip pat tebėra viena svarbiausių rizikų. Nors būsto paskolų portfelio augimo tempas pastaruosius trejus metų buvo palyginti spartus, o nekilnojamojo turto sandorių skaičius toliau didėjo, tačiau būsto kainos kilo nuosaikiai – ryškių rinkos perkaitimo požymių nebuvo. Vis dėlto dėl COVID-19 protrūkio 2020 metais ekonominio nuosmukio išvengti nepavyks, o tai paveiks namų ūkių ir nekilnojamojo turto rinkos aktyvumą, lems sudėtingesnę skolininkų finansinę padėtį, pablogins jų kreditorių būklę.

Lietuvoje veikiantys bankai turi sukaupę pakankamai atsargų galimiems nuostoliams padengti. Dirbdami pelningai bankai gerokai padidino kapitalo pakankamumo rodiklį (19,9 % 2019 m.). Bankai turi ne tik gerokai daugiau, bet ir geresnės kokybės kapitalo, tai yra, turi sukaupę papildomų kapitalo rezervų, kuriuos galėtų panaudoti nuostoliams dengti. Net ir susiklosčius ypač nepalankiam ekonominiam scenarijui, dėl kurio kapitalo rezervų lygis pastebimai sumažėtų, minimalūs kapitalo reikalavimai būtų tenkinami.

IX SKYRIUS

ERS IR VALSTYBĖS FINANSŲ DUOMENYS

2 lentelė. Pagrindinės ERS prielaidos

Rodiklio pavadinimas	2019 metai	1 scenarijus		2 scenarijus	
		2020 metai	2021 metai	2020 metai	2021 metai
1. JAV dolerio ir euro keitimo kursas	1,12	1,09	1,09	1,09	1,09
2. Pasaulio BVP augimas, procentais	2,9	1,0	3,3	0,5	3,4
3. Europos Sąjungos BVP augimas, procentais	1,5	-2,5	3,0	-5,0	3,7
4. Pagrindinių eksporto rinkų augimas, procentais	1,6	-1,8	2,4	-3,6	2,9
5. Naftos kainos (Brent, JAV doleriais už barelį)	64,1	38,4	40,2	38,4	40,2
6. Karantino trukmė	–	1,5 mėn.	–	2 mėn.	–

Šaltiniai: Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos, EK, Finansų ministerijos skaičiavimai.

3 lentelė. Kainų rodikliai

Rodiklio pavadinimas	Rodiklio reikšmė 2019 metais, mln. eurų	Pokytis, procentais				
		2019 metai	1 scenarijus		2 scenarijus	
			2020 metai	2021 metai	2020 metai	2021 metai
1. BVP defliatorius	112,5	2,8	0,1	2,0	-0,2	2,0
2. Namų ūkių vartojimo išlaidų defliatorius	109,3	2,0	–	–	–	–
3. SVKI (vidutinis metinis)	109,5	2,2	1,0	2,0	1,0	2,0
4. Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidų defliatorius	126,4	9,2	–	–	–	–
5. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo defliatorius	107,3	2,5	–	–	–	–
6. Prekių ir paslaugų eksporto defliatorius	106,1	0,8	–	–	–	–
7. Prekių ir paslaugų importo defliatorius	103,4	-0,7	–	–	–	–

Šaltiniai: Finansų ministerija, Lietuvos statistikos departamentas.

4 lentelė. Darbo rinkos rodikliai

Rodiklio pavadinimas	ESS kodas	Rodiklio reikšmė 2019 metais, mln. eurų	Pokytis, procentais				
			2019 metai	1 scenarijus		2 scenarijus	
				2020 metai	2021 metai	2020 metai	2021 metai
1. Užimtų gyventojų skaičius, tūkst.		1 378,4	0,3	-2,6	1,2	-4,5	2,3
2. Užimtumas, dirbta valandų, tūkst.		2 615 886	0,5	–	–	–	–
3. Nedarbo lygis, procentais*		6,3	6,3	8,7	7,2	10,5	8,1
4. Darbo našumas (bendroji pridėtinė vertė palyginamosiomis kainomis, tenkanti vienam užimtam gyventojui), tūkst. eurų		31,2	3,6	-0,2	4,1	-2,9	4,2

Rodiklio pavadinimas	ESS kodas	Rodiklio reikšmė 2019 metais, mln. eurų	Pokytis, procentais				
			2019 metai	1 scenarijus		2 scenarijus	
				2020 metai	2021 metai	2020 metai	2021 metai
5. Darbo našumas, dirbta valandų (bendroji pridėtinė vertė palyginamosiomis kainomis, tenkanti vienai faktiškai dirbtai valandai), eurai		–	–	–	–	–	–
6. Atlygis darbuotojams, mln. eurų	D.1	22 386,1	10,1	2,2	5,7	–4,8	5,9
7. Atlygis vienam darbuotojui, eurai**		1 296,2	8,8	4,6	4,2	–0,6	3,3

Šaltiniai: Finansų ministerija, Lietuvos statistikos departamentas.

* Pateikiama rodiklio reikšmė.

** Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis

5 lentelė. Valdžios sektoriaus rodikliai 2019–2021 metais*

Rodiklio pavadinimas	ESS kodas	2019 metai, mln. eurų	Procentai BVP				
			2019 metai	1 scenarijus		2 scenarijus	
				2020 metai	2021 metai**	2020 metai	2021 metai**
Grynasis skolinimas (+) / grynasis skolinimasis (–) (B.9) pagal subsektorius							
1. Valdžios sektorius	S.13	129,3	0,3	–9,1	–2,4	–11,4	–3,9
2. Centrinė valdžia	S.1311	–254,7	–0,5	–7,8	–2,6	–9,0	–3,8
3. Krašto valdžia	S.1312	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
4. Vietos valdžia	S.1313	39,9	0,1	–0,1	0,1	–0,5	0,4
5. Socialinės apsaugos fondai	S.1314	344,1	0,7	–1,2	0,1	–1,9	–0,5
Valdžios sektorius (S13)							
6. Visos pajamos	TR	17023,7	35,2	36,9	35,4	37,0	34,9
7. Visos išlaidos	TE	16894,4	34,9	46,1	37,8	48,4	38,8
8. Grynasis skolinimas / skolinimasis	B.9	129,3	0,3	–9,1	–2,4	–11,4	–3,9
9. Palūkanų mokėjimas	D.41	425,4	0,9	0,7	0,5	0,7	0,5
10. Pirminis balansas		554,6	1,1	–8,5	–2,0	–10,6	–3,4
11. Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės		37,3	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
Pajamų straipsniai							
12. Pajamos iš mokesčių (12 = 12a + 12b + 12c)		9858,3	20,4	20,8	20,4	20,7	20,0
12a. Pajamos iš netiesioginių mokesčių	D.2	5612,5	11,6	11,7	11,8	12,0	11,9
12b. Pajamos iš tiesioginių mokesčių	D.5	4243,9	8,8	9,1	8,7	8,7	8,0
12c. Turto mokesčiai	D.91	2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
13. Socialinio draudimo įmokos	D.61	4868,2	10,1	10,8	10,5	10,7	10,3
14. Pajamos iš turto	D.4	193,9	0,4	0,5	0,3	0,5	0,3
15. Kitos		2103,4	4,4	4,8	4,2	5,1	4,4
16 = 6. Visos pajamos	TR	17023,7	35,2	36,9	35,4	37,0	34,9

Rodiklio pavadinimas	ESS kodas	2019 metai, mln. eurų	Procentai BVP				
			2019 metai	1 scenarijus		2 scenarijus	
				2020 metai	2021 metai**	2020 metai	2021 metai**
Pajamos iš mokesčių ir įmokų (D.2 + D.5 + D.61 + D.91 – D.995)		14724,8	30,5	31,6	30,9	31,4	30,3
Išlaidų straipsniai							
17. Atlygis darbuotojams + tarpinis vartojimas	D.1 + P.2	7081,9	14,7	17,7	15,8	18,6	16,1
17a. Atlygis darbuotojams	D.1	4956,7	10,3	11,5	10,8	12,1	11,0
17b. Tarpinis vartojimas	P.2	2125,2	4,4	6,2	5,0	6,5	5,1
18. Socialinės išmokos (18 = 18a + 18b)	D.6M	6790,1	14,0	17,5	15,3	18,4	15,9
iš kurių nedarbo išmokos	D.6M	201,3	0,4	0,6	0,5	0,8	0,6
18a. Socialiniai pervedimai natūra	D.632	898,6	1,9	1,6	1,6	1,9	1,9
18b. Socialinės išmokos, išskyrus socialinius pervedimus natūra	D.62	5891,5	12,2	11,4	11,8	16,4	14,0
19 = 9. Palūkanų mokėjimas	D.41	425,4	0,9	0,7	0,5	0,7	0,5
20. Subsidijos	D.3	204	0,4	3,0	0,3	3,2	0,4
21. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	P.51G	1506,1	3,1	4,4	3,4	4,6	3,3
22. Kapitalo pervedimai	D.9	141,6	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2
23. Kitos		745,3	1,5	2,4	2,3	2,6	2,4
24 = 7. Visos išlaidos	OTE1	16894,4	34,9	46,1	37,8	48,4	38,8

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas, Finansų ministerija.

* Dėl apvalinimo pajamų ir išlaidų komponentų suma gali nesutapti su lentelės duomenimis „Visos pajamos“ ir „Visos išlaidos“.

** Valdžios sektoriaus finansų projekcijos pagal nesikeičiančios politikos scenarijų.

6 lentelė. Valdžios sektoriaus skolos projekcijos

Rodiklio pavadinimas	BVP procentas				
	2019 metai	1 scenarijus		2 scenarijus	
		2020 metai	2021 metai	2020 metai	2021 metai
1. Valdžios sektoriaus statistinė skola įskaičius lėšas, kaupiamas perfinansavimo rizikai valdyti	36,3	46,8	47,9	50,6	52,7
1.a. Valdžios sektoriaus skola metų pabaigoje neatsižvelgiant į lėšas, kaupiamas perfinansavimo rizikai valdyti	33,5	44,5	45,6	48,1	50,4
2. Valdžios sektoriaus skolos pokytis	2,4	10,6	1,0	14,3	2,1
Valdžios sektoriaus skolą lemiantys veiksniai					
3. Pirminis balansas	1,1	–8,5	–2,0	–10,6	–3,4
4. Palūkanos	0,9	0,7	0,5	0,7	0,5
5. Skolos pokyčio tikslinimas	4,8	0,5	1,9	0,1	2,3

Šaltiniai: Finansų ministerija, Lietuvos statistikos departamentas.

7 lentelė. Diskrecinės COVID-19 plano pajamų ir išlaidų priemonės

Eil. Nr.	Priemonės aprašymas	ESS kodas	Priemonės teisinis statusas	2020		2021		Valdžios sektoriaus subsektorius pagal ESS*
				mln. eurų	% BVP	mln. eurų	% BVP	
PAJAMŲ PRIEMONĖS								
1.	Nuo COVID-19 nukentėjusių mokesčių mokėtojų GPM atidėjimai	D.5	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarimo protokolais Nr.14, Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2812	-38	-0,09	-	-	S1311
2.	GPM netekimai dėl darbuotojų, kuriems paskelbtos prastovos ir kurie turi nedarbingumo pažymėjimus dėl COVID-19 sukeltos situacijos	D.5	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarimo protokolais Nr.14, 2020 m. kovo 17 d. Darbo kodekso pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2821, 2020 m. kovo 17 d. Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo papildymo įstatymas Nr.XIII-2824, 2020 m. balandžio 7 d. Užimtumo įstatymo pakeitimo įstatymas Nr.XIII-2846	-118	-0,26	-	-	S1311
3.	Nuo COVID-19 nukentėjusių mokesčių mokėtojų PVM atidėjimai	D.2	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarimo protokolais Nr.14	-100	-0,22	-	-	S1311
4.	Nuo COVID-19 nukentėjusių mokesčių mokėtojų socialinio draudimo įmokų atidėjimai	D.6	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarimo protokolais Nr.14	-99	-0,22	-43	-0,09	S1314
5.	Socialinio draudimo įmokų netekimai dėl darbuotojų, kuriems paskelbtos prastovos ir kurie turi nedarbingumo pažymėjimus dėl COVID-19 sukeltos situacijos	D.6	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarimo protokolais Nr.14, 2020 m. kovo 17 d. Darbo kodekso pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2821, 2020 m. kovo 17 d.	-131	-0,29	-	-	S1314

Eil. Nr.	Priemonės aprašymas	ESS kodas	Priemonės teisinis statusas	2020		2021		Valdžios sektoriaus subsektorius pagal ESS*
				mln. eurų	% BVP	mln. eurų	% BVP	
			Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo papildymo įstatymas Nr.XIII-2824, 2020 m. balandžio 7 d. Užimtumo įstatymo pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2846					
Iš viso:				-486	-1,09	-43	-0,09	
IŠLAIDŲ PRIEMONĖS								
1.	Pavojingų užkrečiamųjų ligų židiniuose dirbančių sveikatos priežiūros darbuotojų ir pareigūnų papildomų socialinių garantijų užtikrinimas Ligos išmokų prižiūrintiems vaikus ir neįgaliuosius, kai švietimo įstaigose ar socialinės priežiūros ir užimtumo centruose nustatomas infekcijų plitimą ribojantis režimas, mokėjimas	D.6	Patvirtinta: Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymas ir Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarimo protokolas Nr. 14	415	0,93	27	0,06	S1314
2.	Fiksuotos, 257 eurų per mėnesį, išmokos savarankiškai dirbantiems asmenims mokėjimas (priemonė taikoma ne ilgiau kaip 3 mėnesius)	D.6	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarimo protokolas Nr. 14, Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir ilgalaikio darbo išmokų įstatymas	107,9	0,24	-	-	S1314
3.	Dalies prastovos išmokos kompensavimas valstybės lėšomis, siekiant prisidėti prie darbo vietų išsaugojimo (priemonė taikoma ne ilgiau kaip 3 mėnesius)	D.3	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarimo protokolas Nr. 14, Lietuvos Respublikos garantijų darbuotojams jų darbdaviui tapus nemokiam ir	1 138,1	2,54	-	-	S1311

Eil. Nr.	Priemonės aprašymas	ESS kodas	Priemonės teisinis statusas	2020		2021		Valdžios sektoriaus subsektorius pagal ESS*
				mln. eurų	% BVP	mln. eurų	% BVP	
			ilgalaikio darbo išmokų įstatymas					
4.	Medicinos darbuotojų, dirbančių COVID-19 židiniuose, darbo užmokesčio nuo 60 procentų iki 100 procentų priemokų kompensavimas (priemonė taikoma karantino metu)	D.1	Patvirtinta: Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 32 straipsnio pakeitimo ir Įstatymo papildymo 32-1 straipsniu įstatymas; Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. kovo 4 d. įsakymas Nr. V-281 „Dėl sveikatos priežiūros paslaugų dėl koronaviruso (COVID-19) organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“	35,0	0,08	-	-	S1314
5.	Darbo užmokesčio subsidijų darbdaviams, prastovos metu išlaikantiems darbo vietas, mokėjimas valstybės lėšomis Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo 41 straipsnio 21 dalyje nustatyta tvarka ir sąlygomis	D.3	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. balandžio 8 d. nutarimas Nr. 351	56,5	0,13	-	-	S1311
6.	Nuomos įsipareigojimų naštos verslui mažinimo koncepcijos, kuriai pritarta Vyriausybės 2020 m. balandžio 15 d. pasitarime protokolu Nr. 19, įgyvendinimas. Numatoma apmokėti 50 procentų nuomos mokesčio įmonėms, kurių veikla karantino metu apribota ar sustabdyta.	D.3	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. balandžio 22 d. nutarimas Nr. 412	100,0	0,22	-	-	S1311
7.	Valstybinės ir vietinės reikšmės kelių rekonstravimas, taisymas (remontavimas)	P.51 D.1	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. balandžio 22 d. nutarimas Nr. 412	150,0	0,34	-	-	S1311

Eil. Nr.	Priemonės aprašymas	ESS kodas	Priemonės teisinis statusas	2020		2021		Valdžios sektoriaus subsektorius pagal ESS*
				mln. eurų	% BVP	mln. eurų	% BVP	
		P.2						
8.	Leidimas naudoti visas Klimato kaitos programos, Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšas, kurios buvo įšaldytos 2020 metų biudžeto įstatymo rengimo metu	P.51 D.1 P.2	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. kovo 16 d. pasitarimo protokolas Nr. 14	160,0	0,36	-	-	S1311
9.	Subsidijų kino industrijai skatinti, kultūros ir meno organizacijų veiklų tęstinumui palaikyti, skaitmeninių kultūros produktų ir (ar) paslaugų kūrimui, naujų kultūros produktų ir (ar) paslaugų kūrimui teikimas; darbo užmokesčio subsidijų darbdaviams ekstremaliosios situacijos ir karantino laikotarpiu valstybės lėšomis mokėti Lietuvos Respublikos užimtumo įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis teikimas; 2014–2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programos 7 prioriteto priemonės Nr. 07.3.1-ESFA-V-401 „Bedarbių integracija į darbo rinką“ bendrasis finansavimas	D.3	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. balandžio 22 d. nutarimas Nr. 412	11,1	0,02	-	-	S1311
10.	Finansinių priemonių, kuriomis siekiama išlaikyti Lietuvos Respublikos verslo subjektų likvidumą, įgyvendinimas (finansinių priemonių administravimo išlaidos INVEGA)	D.7/ D.9	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. balandžio 1 d. nutarimas Nr. 318	19,0	0,04	-	-	S1311
11.	Darbo užmokesčio ir socialinio draudimo įmokų pareigūnams ir kitiems darbuotojams, kurių darbas tiesiogiai susijęs su ekstremaliosios situacijos COVID-19 suvaldymu, mokėjimas	D.1	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. balandžio 22 d. nutarimas Nr. 412	6,8	0,02	-	-	S1311

Eil. Nr.	Priemonės aprašymas	ESS kodas	Priemonės teisinis statusas	2020		2021		Valdžios sektoriaus subsektorius pagal ESS*
				mln. eurų	% BVP	mln. eurų	% BVP	
12.	Medicinos priemonių (dirbtinės plaučių ventiliacijos aparatų, medikams skirtų asmeninių apsaugos nuo COVID-19 priemonių, reagentų, termovizorių, dezinfekavimo priemonių, vaistų, kt.) įsigijimo, krovinių į Lietuvos Respubliką pristatymo, Lietuvos Respublikos piliečių parvežimo iš užsienio valstybių, stacionarių darbo vietų įrengimo, telekomunikacijų įrangos, programinės įrangos, skirtos darbui esant ekstremaliajai situacijai, kt. įrangos įsigijimo išlaidų kompensavimas	P.2	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. vasario 26 d. nutarimas Nr. 155; Vyriausybės 2020 m. kovo 4 d. nutarimas Nr. 178; Vyriausybės 2020 m. kovo 10 d. nutarimas Nr. 197; Vyriausybės 2020 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 229	119,4	0,27	-	-	S1311
13.	Asmenų, neturinčių nuolatinio Lietuvos Respublikos gyventojo statuso, ištyrimo ir prevencinio COVID-19 gydymo išlaidų apmokėjimas	D.6	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. kovo 25 d. nutarimas Nr. 265; Vyriausybės 2020 m. balandžio 1 d. nutarimas Nr. 318; Vyriausybės 2020 m. balandžio 8 d. nutarimas Nr. 351; Vyriausybės 2020 m. balandžio 15 d. nutarimas Nr. 374; Vyriausybės 2020 m. balandžio 22 d. nutarimas Nr. 412	0,5	0,00	-	-	S1314
14.	Papildomos lėšos į Valstybės investicijų programą įtrauktiems investicijų projektams sparčiau įgyvendinti	P.51	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. balandžio 22 d. pasitarimo protokolas Nr. 20	250	0,56	-	-	S1311
Iš viso:				2 569,2	5,7	27	0,06	

Šaltinis: Finansų ministerija.

* S1311 – centrinė valdžia, S1313 – vietos valdžia, S1314 – socialinės apsaugos fondai.

8 lentelė. Diskrecinės COVID-19 plano valstybės garantijų priemonės

Eil. Nr.	Priemonės aprašymas	Priemonės teisinis statusas	2020		2021	
			mln. eurų	% BVP	mln. eurų	% BVP
1.	Padidinti Žemės ūkio paskolų garantijų fondo ir INVEGA garantijų limitą 500 mln. eurų ir išplėsti garantijų suteikimo sąlygas. Mažoms ir vidutinėms įmonėms kompensuoti nuo 50 proc. iki 100 proc. faktiškai sumokėtų palūkanų sumos.	Patvirtinta: 2020 m. kovo 17 d. Lietuvos Respublikos 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo Nr. XIII-2695 9 ir 10 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XIII-2819.	500,0	1,12	-	-
2.	Suteikti valstybės garantijų dėl paskolų, naudojamų ekstremaliųjų situacijų paveiktos ekonomikos skatinimo tikslams įgyvendinti ir likvidumui didinti.	Patvirtinta: 2020 m. kovo 17 d. pakeistas 2020 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas	500,0	1,12	-	-
3.	INVEGA priemonės skirtos įmonių likvidumui palaikyti	Patvirtinta: 2020 m. balandžio 1 d. Vyriausybės nutarimas Nr. 318	306,0	0,7		
Iš viso:			1 306	2,94	-	-

Šaltinis: Finansų ministerija.

9 lentelė. Diskrecinės COVID-19 plano ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos perskirstymo priemonės

Eil. Nr.	Priemonės aprašymas	Priemonės teisinis statusas	2020		2021	
			mln. eurų	% BVP	mln. eurų	% BVP
1.	Perskirstyti ES investicijų lėšas sveikatos, užimtumo ir verslo sritims	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. balandžio 8 d. nutarimas Nr. 349 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 12 d. nutarimo Nr. 108 „Dėl 2020 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto patvirtintų asignavimų paskirstymo pagal programas“ pakeitimo“	41,0	0,09	-	-

Eil. Nr.	Priemonės aprašymas	Priemonės teisinis statusas	2020		2021	
			mln. eurų	% BVP	mln. eurų	% BVP
2.	Perskirstyti ES investicijų lėšas sveikatos, užimtumo ir verslo sritims	Patvirtinta: Vyriausybės 2020 m. kovo 18 d. nutarimas Nr. 252 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. lapkričio 26 d. nutarimo Nr. 1326 „Dėl 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos priedo patvirtinimo“ pakeitimo“ Vyriausybės 2020 m. kovo 25 d. nutarimas Nr. 272 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. lapkričio 26 d. nutarimo Nr. 1326 „Dėl 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos priedo patvirtinimo“ pakeitimo“	255,5	0,57	-	-
3.	Spartinti daugiabučių namų renovavimo programos įgyvendinimą. Siekiant spręsti dėl COVID-19 tiesiogiai kylančias problemas, COVID-19 plane nustatytos konkrečios priemonės (rekomendacijos finansų įstaigoms sudaryti galimybę gyventojams pasinaudoti įmokų atostogomis ar neskaičiuoti delspinigių, užtikrinti nepertraukiamą informacijos sklaidą nuotoliniu būdu, bekontaktį sprendimų dėl renovacijos priėmimą ir kita). Projektų įgyvendinimui paspartinti trumpinamos pirkimų procedūros, valstybės paramos sutarties pasirašymo terminai		90	0,20	-	-
Iš viso:			386,5	0,86	-	-

Šaltinis: Finansų ministerija

10 lentelė. Vyriausybės 2020–2021 metų skolinimosi ir vidutinio laikotarpio skolos valdymo uždaviniai

Eil. Nr.	Uždavinys	Igyvendinimo kriterijus
1.	Didinti vidaus VVP rinkos, kaip svarbios Lietuvos finansų rinkos dalies, likvidumą skatinant vidaus VVP patrauklumą investuotojams. Įgyvendinant šį uždavinį numatoma palaikyti bent iki 10 metų trukmės VVP pelningumo kreivę, orientuojantis į 2–3 metų, 4–6 metų ir 7–10 metų likutinės trukmės obligacijų emisijų išleidimą, išleidžiant naujas Vyriausybės vidaus obligacijų emisijas, kurti santykinai likvidžias, ne mažiau kaip 250 mln. eurų dydžio emisijas.	Ilguoju laikotarpiu iki 28 procentų padidėjusi vidaus skolos dalis nuo visos skolos valstybės vardu.
2.	Pritraukti kuo didesnę valdžios sektoriui priskiriamų subjektų laikinai nenaudojamų piniginių išteklių dalį į valstybės išdą.	Teisės aktų, kurie sudaro galimybę didinti valstybės išdo finansinio turto likvidumą, analizė ir priėmimas.
3.	Valdyti palūkanų normų kitimo, perfinansavimo, valiutų kursų pokyčių ir garantuotos skolos riziką.	Trumpalaikės skolos valstybės vardu pagal likutinę trukmę ir visos skolos valstybės vardu skolinių įsipareigojimų santykinis rodiklis nebus didesnis kaip 25 procentai; vidutinė svertinė likutinė skolos valstybės vardu trukmė bus ilgesnė kaip 4 metai; vidutinė svertinė likutinė skolos valstybės vardu trukmė iki palūkanų normų pasikeitimo bus ilgesnė kaip 3,5 metų; skolos pagal kintamąją palūkanų normą ir visos skolos valstybės vardu santykis nebus didesnis kaip 10 procentų; skola eurais, įvertinus sudarytus išvestinių finansinių priemonių sandorius, sudarys 100 procentų visos skolos; bendras valstybės įsipareigojimų pagal garantijas lygis nebus didesnis negu 5 procentai BVP.

Šaltinis: Finansų ministerija.